

Batı Medeniyeti ve Çatışmacı Paradigmanın Sonuçları

Osman Özkul

[Yrd. Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü]

Giriş

Batı medeniyetinin yıkıcı ve tahrip edici unsurları, bilim ve teknolojiyi bir araç olarak kullanarak, bütün dünyayı kuşatmıştır. Bunun literatürdeki adı ise “Modernleştirme” ya da “Çağdaştırma” olmuştur. Bu nedenle yazımızda öncelikle Batı medeniyetinin hayat felsefesinin temel öğeleri analiz edilecektir. Bu amaçla Batı medeniyetinin dayandığı ahlak felsefesi bireysel-psikolojik, toplumsal-sosyolojik, siyasal-ideolojik ve iktisadi-ekonomik faktörleri içerecek şekilde irdelenecek.

Son olarak ise, yıkıcı, çatışmacı ve güvensizliğe neden olan bu medeniyete karşı yapıcı, bütünleştirici ve güven üzerine tesis edilmiş bir “medeniyet projesinin” dayanması gereken temel ilkeler açıklanmaya çalışılacaktır.

Batı Medeniyetinin Temel Paradigmaları

15-16. yüzyıllarda hâkim olmaya başlayan hümanist anlayış, Ortaçağ'da egemen olan din ile beslenen ahlakın yerine, insan duygularının tatminini yani en genel anlamda insanın dünyevi mutluluğunu esas alan bir ahlak felsefesinin gelişmesine dayanak oldu. Burada insanın ruhunu değil; bedenini tatmini esas alan bir anlayışın savunulması önemli bir paradigma değişimini başlatmış oluyordu. Bu paradigma, Batı dünyasını yüzyıllarca savaş ve çatışma alanı haline getirdi. “İnsanı insanın kurdu” yapan bu felsefe, birey olarak insanı yalnız, hemcinsine düşman ve sürekli savaş halinde bir canavara dönüştürdü.

20. yüzyıl ise çatışmacı Batı felsefelerinin beslediği üç büyük ideolojinin sahneye çıktığı ve bunların birbirleriyle savaştıkları, “kapital”i her türden insani değer üstüne yerleştirerek, onu bir “homo-economicus” olarak ilan etti. Ekonomik bir hayvan olarak tebşir edilen bu varlık, insan olabilmek için kendisine bahşedilen “ahlak”tan arındırılmış oldu.

20. yüzyıl ise çatışmacı Batı felsefelerinin beslediği üç büyük ideolojinin sahneye çıktığı ve bunların birbirleriyle savaştıkları, insanlığın temel değerlerini ayaklar altında çiğnediği bir yüzyıl oldu. Bu ideolojilerden ilki olan kapitalizm, “kapital”i her türden insani değer üstüne yerleştirerek, onu bir “homo-economicus” olarak ilan etti. Ekonomik bir hayvan olarak tebşir edilen bu varlık, insan olabilmek için kendisine bahşedilen “ahlak”tan arındırılmış oldu. Bu ahlaktan arındırılmış, “rasyonel varlık”, kendi menfaati ve keyfi için, dünyanın el değmemiş bölgelerini hatta köşelerini bile işgal ederek, sömürmeye başladı. Bu bölüşme, adalete dayanmayan ve hak edilmemiş bir paylaşım olduğu için, kaçınılmaz olarak, çatışmaları körükledi ve bir dünya savaşını doğurdu. Ancak bu aşamadan sonra da Batılı “rasyonel varlık” bu yeni durumu da kendi lehine çevirmeyi başardı.

Bu ideolojiye karşı bir anti-tez olarak çıkan “faşizm” ise, insanlığı sadece kendi ırkını yücelten, diğerlerini aşağılayan dünyanın en ilkel ve cahiliyet anlayışlarından birisine geri dönmeye çağırıyordu. Bu ideoloji, kendi yüceliğine boyun eğmeyen bütün dünyanın zorla yola getirilmesini emretti. Ancak dünyada ötekini alçaltan, kendini yücelten bu ideoloji, tek bir örnek ile sınırlı kalamadı. Bunun neticesi de yeni bir dünya savaşı oldu. Batı medeniyeti kendi çocuklarının günahını çok pahalı olarak ödemek zorunda kaldı.

Bütün bu kötülüklerle tatmin olamayan, “insanîyet duygusundan arınmış rasyonel varlık”, insanlığını en acımasız, yıkıcı ve yok edici ideolojilerinden birisini henüz yeni besliyordu. Bu ideoloji diğerlerinden farklı olarak, dine ve ahlaka karşı savaşı açıktan ilan etti. Bu anlayışın savunucusu olan sosyalizm, insanlığın maddi ve manevi birçok birikimini yok ederken, milyonlarca insanın da kitleler halinde ölümüne neden oldu.

Bu ideolojinin sona ermesinde önemli bir rol oynayan ve yıkılışında sembol isimlerden biri olan W.Havel, bütün insanlığın ve uygarlığın tehlike içinde olduğunu; bu durumun tersine çevrilebilmesi için ise, insanlığın dünyaya karşı olan yıkıcı tavır kökünden değiştirilmesi gerektiğini haykırıyordu.

Bir uygarlık, her ne olursa olsun, seçtiği değerler yoluyla kendisini tanımlar ve bu suretle diğerlerine benzer veya diğerlerinden farklılık gösterir. İşte bu değerlerin en üstünü de ahlaktır. Sosyal bir varlık olan insanoğlunun yine sosyal olarak yaşamaya devam edebilmesinin belki de tek yolu ahlaklı olmaktır.

Aklın ve yeteneğini aya çıkmaya kullanan insanoğlu, imkânlarını oradan bakıp gördüğü dünyanın güzelleştirilmesine harcarsa daha iyi olmaz mıydı? Maalesef aklın ve hayal gücünün muhteşem başarıları, daha insancıl kurumların oluşturulması, ırkçılık ve cinsiyet ayrımının artan bir oranda reddedilişi gibi erdemler, zenginliğin büyük ölçüde eşitsiz dağılımı, sosyal sınıflar arasındaki ilişkide adaletsizlikler ve organize olmuş toplumların savaşları gibi kusurlarımızla dengelenmektedir. İşte temel paradoksumuz da burada yatmaktadır. Birbirine dolanmış iyilik ve kötülük, bilgelik ve budalalık, bir çifte sarmal oluşturmıştır.

Bu gün ve yarının en temel problemi ise, postmodern bir anlayışla iyice bulandırılmış, iyi ile kötünün tarifinin zorlaştığı ve birbirine girdiği bir ahlak anlayışının egemen olmasıdır. Bu durumu bilgi ve bilim alanında, modern dönemin tek biçimli ahlak sistemine tepki ya da alternatif olarak yayılmaya başlayan relativizmin etkisinde gelişen bir tür ahlaki relativizm olarak tanımla-

yabiliriz. Bu konuda Bauman'ın söyledikleri insanlığın karşı karşıya bulunduğu kaypak ve çatışkılı durumu oldukça dikkat çekici bir üslupla ortaya koymaktadır.

Kuralların çoğulluğu, ahlaki seçimlerin içkin ve onarılamaz biçimde müphem görünmesine neden olur. İçinde bulunduğumuz çağ, ahlaki müphemliğin güçlü bir şekilde hissedildiği bir çağdır. Bu çağ bize daha önce hiç sahip olmadığımız bir seçim özgürlüğü sunar, ama öte yandan bizi daha önce hiç bu kadar ıstıraplı olmayan bir tereddüt durumuna sokar. Seçimlerimize ilişkin olarak bizi sürekli tedirgin eden sorumluluğun bir kısmının omuzlarımızdan kaldırılabilmesi için, güvenebileceğimiz ve bel bağlayacağımız bir yol göstericiliği özleriz. Ama güvenebileceğimiz otoritelerin hepsine karşı itirazlar vardır ve hiçbirini aradığımız garantiyi verecek kadar güçlü görünmez. Sonunda, hiçbir otoriteye güvenmeyiz, en azından hiçbirine tamamen ve uzun süre güvenmeyiz: Her yanılmazlık iddiasına kuşkuyla yaklaşmadan edemeyiz.

Bu insan psikolojisinin etkisi o kadar güçlü, uzun ve kalıcı oldu ki, 20. yüzyılda iki dünya savaşı yaşanmasına ve bu savaşların yok ettiği değerlere rağmen, Batı dünyasında ahlaki bir meşruiyet tartışması yaşanmadı. Dahası bu iki sıcak savaşın peşinden yaşanmaya başlayan soğuk savaş süresince de bu kaygısızlık sürdü. Filozoflar, bu derin eksikliği ya hissedemediler, ya da derin bir yanlılık duygusundan dolayı görmezlikten geldiler. Belki de yüzyılın sonlarına doğru, bu eksikliğin farkına varan Michel Foucault ile Zygmunt Baumann'ın etik anlayışlarının bu denli önemsenmesinin arkasında bu boşluk hissi yatmaktadır.

Modernliğin ilk yıllarında sunulan mutlak doğrular, totaliter sistemleri ve çatışmaları doğururken; postmodernizmin değerleri anlamsızlaştıran relativizmi ise günümüzde yerini belirsizliğe, kaypaklığa ve müphemliğe bırakmıştır. Ahlakın ne olması gerektiği, diğer tüm konularda olduğu gibi, "ahlaklı mıyız yoksa ahlaksız mı?" sorusundan önce gelmektedir. Zaten günümüzün kırılan dünyası ahlaklı-ahlaksız tartışmalarını kaldıracak durumda değildir. Ancak belirsizliğin ve kaypaklığın yani ahlaki relativizmin tereddüde sürükleyen yapısı, dünya insanını şimdiden yormuştur ve bir belirsizlik okyanusuna doğru sürüklemektedir. Bu okyanusta boğulmaktan kurtulabilmesi için, yeni bir ahlak sistemine ihtiyaç vardır.

Kişisel kazancın adeta kutsandığı(!) bu süreçte ortamın ahlak-dışılığı, toplumun kesinlikle ihtiyaç duyduğu alanlarda bile "ahlak değerlerini" sarsmaktadır. Artık ahlaki değerler hakkında bir fikir birliği bile bulunmamaktadır. Düşünsel rölativizm, sosyal alanın ve değerler dünyasının bütün köşelerini kuşatmaktadır. Post-modernliğin savunduğu, "her şey gider" anlayışı, "her şeyin buharlaşmasına" ve "hiçbir şeyin anlamının kalmamasına" dönüşmektedir.

Modern dünyanın temellerini oluşturan "Aydınlanma düşüncesi", aklın, bilimin ve teknolojinin gelişimine paralel olarak, insanlığın dünya üzerindeki kontrolünün çok daha artacağını iddia etmektedir. Aynı zamanda çağdaş uygarlığın özünü oluşturan Aydınlanma düşünürlerinin iddia ettiği şekilde, bilim, teknoloji, şimdiye kadar görülmedik düzeyde arttığı halde, insanlığın kontrolü gerçekleşmemiştir. Tam aksine, dünya giderek daha çok kontrolden çıkmaktadır. Ya da Anthony Giddens'in ifadesiyle "elimizden kaçıp giden bir dünya" ile karşı karşıya kalmaktayız. Günümüzde, insanlığın, karşı karşıya kaldığı risk her zamankinden daha fazla artmıştır. Artık bir düzenden değil de, bir düzensizlikten, bir kaostan bahsediyoruz.

Kişisel kazancın adeta kutsandığı(!) bu süreçte ortamın ahlak-dışılığı, toplumun kesinlikle ihtiyaç duyduğu alanlarda bile "ahlak değerlerini" sarsmaktadır. Artık ahlaki değerler hakkında bir fikir birliği bile bulunmamaktadır.

Günümüzde
kamusal güven
de özel güven
de çöküntü
halindedir.
Yapılan anketlerde
Türk toplumu
politikacılara,
meclise, bilim
adamlarına
güvenmediğini
belirtmekte,
Amerika'da
yapılan anketlerde
başkalarına
güvenmeyenlerin
oranı
güvenenlerin
oranını her geçen
gün aşmaktadır.

Bütün dünyada küreselleşme sürecinin en çok tartışılan sonuçlarından birisi de gittikçe artan belirsizlik ve güvensizliktir. Bu sadece gelir düzeyi düşük gruplar arasında değil, orta sınıflar arasında da giderek yaygınlaşıyor. Birçok kişi, geleceğin bugünkünden daha kötü yaşam koşullarını getireceğini düşünmektedir. Geleneksel endüstrilerde, birçok işletme gelecekte varlığını sürdürüp sürdüremeyeceği konusunda kuşku ve endişeli bir durumdadır. Kısacası kaygı, belirsizlik ve güvensizlik hemen her ülkeye ve her alana yayılmıştır. Küreselleşme sürecinin daralttığı mekânlar ve yok olan sınırlar, insanın günlük yaşamını etkileyen, çok geniş bir alanda, yeni tehditler getirmiştir.

Diğer yandan, çağdaş toplumlarda ise bireylerin seçim şansları olabildiğince artmış, toplumsal bağlar ise olabildiğince gevşemiştir. Miras alınan bağların yerini, gönüllü olarak seçilen bağlar oluşturmuştur. Geleneksel ailelerde ilişkiler dikeydi. Baba değişmez otorite idi. Anneler babalara, çocuklar da annelere, ardından babalara bağımlıydı. Modern toplumda kimlik çok daha yataydır. Modern birey, akranlarıyla, aynı kafadan insanlarla ilişki kurmakta daha serbesttir. Modern birey, yaşama "tamamlanmamış" olarak girer. Akışkan ve çok yönlüdür." Ancak bu "tamamlanmamış" bireyin güven problemi had safhadadır. Bağlarını kopardığı kurumlar artık otorite üretmediği gibi güven de üretmiyor. Bu zor tercih, getirileriyle birlikte güven oluşturan kontrolü de bıraktı.

Bu paradoksal toplumsal yapı, beklenmedik bir sonuç getirmiştir. İnsanlar kendilerini ansızın yalnızlaşmış bulmuşlardır. Bu tür toplumlar için beliren tehlike şudur: insanlar herkesle iletişim kurmakta, ahabpılık etmekte özgür olsalar da samimi topluluklar içindeki insanlarla bağ kurabilmeleri için gerekli olan ahlaksal taahhütlere girebilme yetenekleri yoktur. Bir çeşit "ahlaki minyatürleşme" yaşayan modern ve bireyci toplumlarda insanlar gurup yaşamına katılımı sürdürürler, ama guruplar otoriter olmaktan uzaklaşmıştır artık ve daha küçük ölçeklerde güven üretirler.

Günümüzde kamusal güven de özel güven de çöküntü halindedir. Yapılan anketlerde Türk toplumu politikacılara, meclise, bilim adamlarına güvenmediğini belirtmekte, Amerika'da yapılan anketlerde başkalarına güvenmeyenlerin oranı güvenenlerin oranını her geçen gün aşmaktadır.

Günümüzün tek kutuplu varsayılan dünyasında, aslında özellikle fakirleşmenin yol açtığı bir kutuplaşma vardır. Bu da zengin ülkeler ve fakir ülkeler kutuplaşmasıdır. Her ülkenin kendi içinde de var olan bu gerçek, kendilerini G-8 olarak nitelendiren ülkelerin temsilcilerinin karşısında oluşmaya başlayan fakir kitlelerin tepkileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kutuplaşma belki de geleceğin dünyasında yeni bir dünya düzensizliğinin de habercisidir.

Konumuzla ilgili olarak ise Batı medeniyetinin beslemiş olduğu iki büyük ekonomik sistem olan kapitalizm ile sosyalizm vaat ettiklerinin tam aksine, yeryüzünü insanoğlu için bir cehennem çevirmişlerdir. Yani, insanoğlu 20. asırda, iki büyük ekonomik sistem ile karşı karşıya kalmıştır: 1- Kapitalist Sistem, 2- Sosyalist Sistem.

Kapitalizm, insanın çalışma ve ihtiyaç duygularını yanlış ve ifrat bir şekilde; hırs ve israfı yol açacak şekilde kullanmasına neden olmuştur. Ayrıca kapitalizmin dayanmış olduğu ekonomik sistem, kaynakların kıt olduğunu, insanın ihtiyaçlarının ise sınırsız olduğunu savunmaktadır.

Sosyalizm ise, kapitalizme karşı bir tez geliştirmek için, bireylerin hırs ve israf duygularının önüne geçmek için, insanların devlet kurumu aracılığıyla

baskı altında tutulmasını savunmuştur. Böylece devlet kontrolüyle, üretim ve tüketim arasındaki dengeyi sağlamaya çalışmıştır. Bununla da ifrat bir biçimde, bireylerin duygularını baskı altında tutarak, çalışma şevklerini kırmış ve tembelliğe itmiştir.

Bu iki sitemden birincisi, insan emeğini ferdi sermayeye, ikincisi ise devletin kontrolüne bırakır. Her iki sistemde de azınlıktaki belirli bir grup, çoğunluğun emeği üzerinde hâkimiyet kurmaktadır. Kapitalist sistemde sermaye sahipleri, sosyalist sistemde ise, yönetimi elinde tutan bir grup sistemi kontrol eder. Her iki sistem de istismara (emeğin sömürüsüne) ve tahakküme (baskıya) dayandığı için, toplum hayatında, barış ve huzuru sağlayamamıştır.

Sonuçları açısından bu iki ekonomik sisteme göre baktığımızda görülüyor ki, insanın hem insan ile ilişkisi, hem de ile tabiat arasındaki ilişki, uyum ve uzlaşma yerine çatışma, mücadele, sömürü ve egemenlik olgularıyla açıklanmaktadır. Yirminci yüzyılda kapitalizm ile sosyalizm ideolojileri arasında yaşanan tartışmalarla ilintili olarak da aynı durumun geçerli olduğu söylenebilir.

20. yüzyılın ekonomik, siyasal ve askeri tarihine bakıldığında, yeryüzündeki çatışmaların ve savaşların, insanı sadece ekonomik bir varlık seviyesine indirgeyen modern tüketim ve sömürü ideolojilerinden kaynaklandığını görülmektedir. Sermaye birikimine dayalı sermayecilik ve faizcilik ile fakir ve zayıf olanın sırtından geçinmeyi ilke edinen güçlüyü ve uyanık olanın her türlü davranışını meşrulaştıran kapitalizm, kitleleri fakirleştirmiş, güçsüzleştirmiş ve zengin tabakanın kölesi haline getirmiştir. Bu ideolojiye karşı çıkan sosyalizm ise, insanı aynı şekilde ekonomik bir varlık olarak gördüğü için, kişiler yerine devlete köle yapmıştır.

Oysa bir sistemin temel amacı bu çatışma durumundan çıkmak, insanı kendisi ve içinde bulunduğu toplumsal ekolojik sistem ile bütünlüğü sağlayan bir bilgi sistematiğine ulaştırmak olmalıdır. Toplumsal ve ekolojik bakımdan hatta daha alt düzlemde varlık tabakaları arasında bir uzlaşma noktası bulunmalıdır. Bu da insanın ontolojik, psikolojik ve sosyolojik özellikleriyle edinebileceği bilgi ve içinde bulunduğu evren arasında bir uyum-armoni kurulmasını gerektirir. Hiçbir şeyi diğer bir şeyden bağımsız görmeden ele almak, ortaklıkları, benzerlikler vurgulamak gerekir. Bu yaklaşım, Çin felsefesinde Tao-Birlik inancıyla gerçekleştirilmiş ve İslam felsefesinde ise daha da olgunlaştırılarak insan-küçük âlem ve evren-büyük âlem olarak bir bütünlük içinde anlaşılmuştur. Böyle bir yaklaşım, düşmanlık, yabancılık ve çatışma duyguları yerine, dostluk, yardımlaşma güven ve sevgi duygularını besleyip, geliştirecektir. Güven ve sevgi bir bütünün parçaları arasındaki bütünleşmeyi sağlayacak en temel değerlerdir.

Risale-i Nurun Alternatif Medeniyet Projesi

Bu amaç doğrultusunda Risale-i Nur'da, Batı medeniyetinin insan tabiatındaki zaafaların ve yıkıcı duyguların üzerine kurulu bir dünya anlayışı getirdiği ve bu anlayışın Kur'an'ın söylemiyle uyum sağlamadığı değişik biçimlerde dile getirilmiş; çıkış yolu olarak da küresel bir bütünleştirici perspektif geliştirilmiştir. Bunun için öncelikle insan birey olarak incelenmiş, daha sonra toplumsal bir varlık olarak tahlil edilmiştir. İnsanın bireysel ve toplumsal olarak mahiyeti doğrultusunda, bir medeniyet projesi oluşturulmuştur.

Said Nursi'ye göre, şiddet ve yıkıcılığın psikolojik kökeni, insanın fitratındaki "kuvve-i gadabiye" duygusundan kaynaklanmaktadır. Bu duyguyu tarihi süreç içinde düzen ve dengeyi hedef edinen din kaynaklı sistemler kontrol al-

Oysa bir sistemin temel amacı bu çatışma durumundan çıkmak, insanı kendisi ve içinde bulunduğu toplumsal ekolojik sistem ile bütünlüğü sağlayan bir bilgi sistematiğine ulaştırmak olmalıdır. Toplumsal ve ekolojik bakımdan hatta daha alt düzlemde varlık tabakaları arasında bir uzlaşma noktası bulunmalıdır.

Said Nursi'ye göre, "eğer tarihi bir nazarla sahife-i âleme bakılacak olursa" bütün toplumsal çatışmaların kaynağı insanların iktisadi hayatlarında benimsemiş oldukları iki cümlede toplanmıştır. Bu iki cümlede özetlenen düşünce, kapitalist zihniyete dayanır. Bu iki cümleden birisi: "Ben tok olayım da, başkası açlığından ölürsen bana ne!" İkincisi ise: "Sen zahmetler içinde boş ki, ben nimetler ve lezzetler içinde rahat edeyim." şeklinde dile getirilmektedir.

tına almaya çalışmıştır. Ancak modern dönemin dünya çapındaki yıkıcı şiddet, savaş ve terör olaylarının ise, en büyüklerinin kaynağı Batı medeniyetinin dayanmış olduğu felsefeler olmuştur. Bu felsefelerin yol açtığı sonuçlar yukarıda açıklanmıştır.

Karl Marks'a göre, insanlık tarihi boyunca yaşanan toplumsal çatışmaların kaynağı, insanlar arasındaki eşitsizliklerdir. Marks, bu eşitsizlik durumundan kurtulmanın yolu olarak, yine çatışma yöntemini kullanmakta ve sınıflar arasındaki çatışmaların bir senteze ulaşacağını savunmaktaydı. Ne var ki, kapitalist ve sosyalist ideolojiler arasındaki çatışma, insanoğlunu daha fazla huzursuz bir dünyaya mahkûm etti.

Said Nursi'ye göre, "eğer tarihi bir nazarla sahife-i âleme bakılacak olursa" bütün toplumsal çatışmaların kaynağı insanların iktisadi hayatlarında benimsemiş oldukları iki cümlede toplanmıştır. Bu iki cümlede özetlenen düşünce, kapitalist zihniyete dayanır. Bu iki cümleden birisi: "Ben tok olayım da, başkası açlığından ölürsen bana ne!" İkincisi ise: "Sen zahmetler içinde boş ki, ben nimetler ve lezzetler içinde rahat edeyim." şeklinde dile getirilmektedir.

Bu çatışmalı durumdan insanlığı çıkaracak olan yol da toplumsal tabakalar arasındaki iktisadi farkların azaltılmasıdır. Ancak bu iddia ile Bolşeviklik olarak tezahür eden sosyalist ideoloji, toplumsal bir denge ve eşitlik sağlamak yerine, bütün yeryüzünü bir savaş alanına çevirmiştir. Bu nedenle toplum hayatını korumanın en büyük şartı, insanların tabakaları arasında boşluk kalmasıdır. Yani toplumsal sınıflar arasındaki gelir dengesinin bozulmaması gerekir. Toplumun çoğunluğu büyük bir fakirlik içindeyken, azınlıktaki bir kesimi büyük bir lüks hayat yaşıyorsa, dünyada barışın sağlanması mümkün değildir.

Bireyler ve toplumsal gruplar arasındaki bütünleşme, adalet ve dengeli ise, ancak gelir ve gider dengesi ile sağlamak mümkündür. Öncelikle de bu hayat felsefesini benimsemiş ve eylem haline getirebilmiş bireyler ve toplumsal gruplar var olmalıdır. Bunun için de önce ahlaki ve felsefi bakımdan yeniden donatılmış insanlığa ihtiyaç vardır. Bu amaç doğrultusunda geliştirilecek yeni bir eğitim felsefesine ihtiyaç vardır.

Sonuç olarak, yerküremizin bugünkü huzursuz ve çatışma ortamı kaçınılmaz bir kader olarak görülmemelidir. Huzursuz ve çatışma ortamı, insanlığın tabiatındaki olumlu ve yapıcı duyguları geliştirmek yerine, tam tersine yanlış bilinç yoluna girmesinden kaynaklanmaktadır. O halde bu süreci tersine çevirmek de yine insanoğlunun potansiyel bir özelliği olarak görülmelidir.

Özet

Batı medeniyetinin yıkıcı ve tahrip edici unsurları, bilim ve teknolojiyi bir araç olarak kullanarak, bütün dünyayı kuşatmıştır. Bunun literatürdeki adı ise "Modernleştirme" ya da "Çağdaştırma" olmuştur. Bu nedenle yazımızda öncelikle Batı medeniyetinin hayat felsefesinin temel öğeleri analiz edilecektir. Bu amaçla Batı medeniyetinin dayandığı ahlak felsefesi bireysel-psikolojik, toplumsal-sosyolojik, siyasal-ideolojik ve iktisadi-ekonomik faktörleri içerecek şekilde irdelenecek. Son olarak ise, yıkıcı, çatışmacı ve güvensizliğe neden olan

---

bu medeniyete karşı yapıcı, bütünleştirici ve güven üzerine tesis edilmiş bir “medeniyet projesinin” dayanması gereken temel ilkeler açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Batı Medeniyeti, çatışma, postmodernizm, kapitalizm, sosyalizm, insanlık

Abstract

The destructive elements of the Western civilization have surrounded the World by using science and technology. This has been called in the literature “modernization” and “becoming contemporary”. Therefore in our study first we will analyze the basic elements of the life philosophy of the Western Civilization. For this reason, the ethics philosophy on which the Western Civilization is based will be investigated from the viewpoints of individual-psychological, social-sociological, political-ideological and economic factors. Finally we will try to explain the basic principles of a constructive, unifying “civilization Project” based on trust against this destructive, and conflicting civilization causing distrust.

Key Words: Western civilization, conflict, postmodernism, capitalism, socialism, humanity